

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет права, врядування та міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни

«Аналіз та прогнозування зовнішньої політики країн світу»

Спеціальність: С3 Міжнародні відносини

Освітня програма: 2.С2.00.02. Міжнародні відносини та дипломатія

Освітній рівень: другий (магістерський)

Київ – 2026

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій
Розробник: Слюсаренко Ірина Юріївна, канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій Факультету права, врядування та міжнародних відносин	
ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ з дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики країн світу»	
Курс	II
Спеціальність	СЗ Міжнародні відносини
Освітня програма:	2.С2.00.02. Міжнародні відносини та дипломатія
Форма проведення:	Письмова (комп'ютерне тестування в ЕНК та підготовка аналітичного завдання)
Тривалість проведення:	2 академічні години (1 год. 20 хв.)
Максимальна кількість балів: 40 балів	Комп'ютерне тестування (20 питань) та 20 балів аналітичне завдання

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування в ЕНК та аналітичне завдання, яке завантажується до ЕНК). Тести розміщені в рубриці Підсумкова атестація «Екзамен» в ЕНК **«Аналіз та прогнозування зовнішньої політики країн світу»**, за посиланням: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=14029>. Екзамен буде проведено в приміщенні Університету. Доступ до завдань активізується під час проведення екзамену – за розкладом. Тест складається з 20 питань з одним варіантом відповіді та аналітичним завданням – підготувати SWOT-аналіз зовнішньої політики держави, яку досліджували під час вивчення даної дисципліни.

Оцінювання знань студентів з урахуванням вимог Болонської декларації здійснюється за 100-бальною шкалою. Завдання поточного контролю (усні відповіді, доповнення, участь у дискусіях, підготовка до практичних та семінарських занять, виконані завдання для самостійної роботи, поточного модульного контролю) оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів. Завдання, що виносяться на підсумковий контроль – від 0 до 40 балів, у письмовій формі в ЕНК, 20 тестових завдань (1 бал – 1 правильна відповідь) та 20 балів за аналітичне завдання.

Критерії оцінювання аналітичного завдання:

20-18 балів – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками, наведено висновки, які ґрунтуються на перевірених даних;

17-15 балів – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок, наведено висновки, які ґрунтуються на перевірених даних;

14-10 балів – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок;

9-6 балів – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності;

5-3 балів – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь);
2-1 балів – незадовільний рівень знань.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ:

1. Специфіка поняття “зовнішня політика”.
2. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики.
3. Дефініціювання зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Мадісона і В. Шахова, В. Веллейса.
4. Розуміння зовнішньої політики в доробку П. Мак-Гоуена.
5. Класифікаційна схема зовнішньої політики Й. Беллерса.
6. Класифікаційна схема зовнішньої політики Я. Петрася.
7. Класифікаційна схема зовнішньої політики Дж. Розенау.
8. Порівняльні дослідження зовнішньої політики (comparative foreign policy).
9. Структурно-функціональний аналіз зовнішньої політики.
10. Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології.
11. Бюрократична теорія зовнішньої політики.
12. Специфіка прийняття рішень із питань зовнішньої політики державним керівництвом.
13. Роль еліт і груп тиску у формуванні зовнішньої політики.
14. Когнітивний підхід до аналізу зовнішньої політики.
15. Об’єктивні чинники аналізу зовнішньої політики.
16. Суб’єктивні чинники аналізу зовнішньої політики.
17. Внутрішнє соціальне та політичне середовища.
18. Зовнішнє політичне середовище.
19. Методологія аналізу зовнішньої політики.
20. Методика аналізу зовнішньої політики.
21. Загальнонаукові методи аналізу зовнішньої політики.
22. Суспільно-гуманітарні методи аналізу зовнішньої політики.
23. Специфічно-наукові методи аналізу зовнішньої політики.
24. Метод контент-аналізу.
25. Метод івент-аналізу.
26. Метод когнітивного картування.
27. Метод «мозкової атаки».
28. Статистичні методи у аналізі зовнішньої політики.
29. Системний аналіз у зовнішній політиці.
30. Математичне моделювання у зовнішній політиці.
31. Метод Дельфі.
32. Метод побудови сценаріїв.
33. Внутрішні чинники впливу на зовнішню політику.
34. Зовнішні чинники впливу на зовнішню політику.
35. Проблема класифікації чинників, що впливають на зовнішню політику.
36. Ресурсний потенціал держави.
37. Елементи зовнішньополітичного потенціалу.
38. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави.
39. Силевий/несилевий вплив та зовнішньополітичний потенціал держави.
40. Дефіцит засобів впливу і зовнішній потенціал держави.
41. Поняття «зовнішньополітичні цілі» держави.

42. Класифікація зовнішньополітичних цілей: локальні, регіональні, континентальні, глобальні.
43. Структура зовнішньополітичних цілей та способи їх досягнення.
44. Принципи міжнародних відносин та зовнішньої політики.
45. Зовнішньополітична стратегія.
46. Зовнішньополітична тактика.
47. Стратегічне партнерство та його критерії у зовнішній політиці.
48. Зовнішньополітична тактика.
49. Роль державних органів в реалізації зовнішньополітичного курсу.
50. Етапи формування „фабрик думки”.
51. Проблеми класифікації „фабрик думки”.
52. Прийняття рішень у зовнішній політиці. Особливості прийняття рішень в умовах кризи.
53. Моделі прийняття політичних рішень: раціонального актора, бюрократична, організаційна, біхеовіристська.
54. Стадії прийняття зовнішньополітичних рішень.
55. Роль особи, що приймає рішення (ОПР). Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави і прийняття зовнішньополітичних рішень.
56. Вищі державні органи, наділені відповідною компетенцією у сфері зовнішньої політики.
57. Парламент, його компетенції. Форми участі парламенту у зовнішньополітичній діяльності держави.
58. Роль глави держави у міжнародних відносинах, його конституційні повноваження у сфері зовнішньої політики.
59. Уряд і глава уряду, їх компетенції.
60. Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики.
61. Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави і прийняття зовнішньополітичних рішень.
62. Інструменти зовнішньополітичної діяльності держави. Дипломатія. Війна.
63. Віртуальна дипломатія у зовнішній політиці.
64. Міжнародна-інтернет комунікація як інструмент зовнішньополітичної діяльності.
65. Роль планування в політичному аналізі. Фази планування.
66. Стратегічне планування. Методи планування.
67. Поняття «прогнозу» та «припущення».
68. Функції та принципи політичного прогнозування.
69. Основні етапи прогнозування.
70. Пошукові та нормативні прогнози. Активні, пасивні прогнози.
71. Прогнози, які само заперечуються та само збуваються.
72. Період випередження прогнозів.
73. Оперативні, короткотермінові та середньотермінові політичні прогнози.
74. Поняття зовнішньополітичного прогнозування. Принципи зовнішньополітичного прогнозування.
75. Моделювання в міжнародних відносинах. Типології політичного моделювання.

76. Алгоритми моделювання (за Ф.А. Шродтом).
77. Прогнози розвитку міжнародних відносин у перші половині ХХІ ст.

Перелік рекомендованої літератури та навчальних матеріалів.

Рекомендовані джерела

Основні:

- 1.Вонсович С. Г. Політичний аналіз і прогноз: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 228 с.
- 2.Дерев'янко С. М. Аналіз і прогнозування зовнішньої політики : навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ : Вид-во ПНУ ім. В. Стефаника, 2023. 144 с.
- 3.Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. – К.: Знання, 2007. - 461 с.
- 4.Alden, C., & Aran, A. (2016). *Foreign policy analysis: new approaches*. Routledge. – URL: <https://books.google.com.ua/>
- 5.Hudson, V. M., & Day, B. S. (2019). *Foreign policy analysis: classic and contemporary theory*. Rowman & Littlefield.
- 6.Kaarbo, J., Lantis, J. S., & Beasley, R. K. (2013). The analysis of foreign policy in comparative perspective. *Foreign policy in comparative perspective: Domestic and international influences on state behavior*
- 7.Smith, S., Hadfield, A., Dunne, T. (Eds.). (2016). *Foreign policy: theories, actors, cases*. Oxford University Press – URL: <https://books.google.com.ua/>

Додаткова:

- 8.Алієв М.М. «Фабрики думки» у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави [Електронний ресурс] / Максим Алієв // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. – Т.1 (№3). – 2011. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3124>
- 9.Аналітика. Експертиза. Прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін.– К.: Наша культура і наука, 2003.
- 10.Брайчевська О., Слюсаренко І. Гуманітарна політика Норвегії в регіоні Сахель. Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин: науковий збірник. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2025. С.128-132.
- 11.Брайчевська, О., Слюсаренко, І. (2026) Пріоритети зовнішньої політики Норвегії в контексті нових викликів і загроз міжнародній безпеці. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. № 1 (25), 2026. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2026-01>
- 12.Ващенко К. О. Специфіка прогностичного забезпечення міжнародної політики / К. О. Ващенко // Політологічний вісник: зб. наук. праць. – Вип 37. – К. : «ІНТАС», 2008. – С. 70–79.
- 13.Власов В.Г. Зміст та механізми зовнішньої політики сучасної держави / В. Власов // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». 2015. – №8 – С. 1-14.
- 14.Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування : Навч. посібник. — К.: МАУП, 2005. — 152 с

15. Дерев'янка С. М., Матвієнків С. М. Політичне прогнозування: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ: Вид-во ПНУ ім. В. Стефаника, 2022. 146 с.
16. Жоль К.К. Контент-аналіз, компонентний аналіз та побудова тезаурусів для соціологів/ Соціологія. - http://pidruchniki.ws/11631018/sotsiologiya/kontent-analiz_komponentniy_analiz_pobudova_tezaurusiv_dlya_sotsiologiv
17. Ланде Д.В. Основи інформаційного та соціально-правового моделювання: навч. посіб. / Д.В. Ланде, В.М. Фурашев, К.В. Юдкова. – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 220 с
18. Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. Віртуальна дипломатія. Підручник. - К.: Центр вільної преси, 2010. - 302 с.
19. Піпченко Н.О. Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів [Текст] : [монографія] / Наталія Піпченко. - Київ : Центр вільної преси, 2014. - 333 с.
20. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.
21. Ржевська Н. Ф. «Мозкові центри» як суб'єкти експертного середовища: функціональний аналіз / Н.Ф. Ржевська // Політичний менеджмент : український науковий журнал. – 2012. – №1/2(52–53). – С. 33–41.
22. Ржевська Н. Ф. Інституційний вимір політичного аналізу і прогнозування в США / Н.Ф. Ржевська // Гілея: науковий вісник. – 2012. – Вип. 60 (№5). – С. 737–741.
23. Ржевська Н. Ф. Політичний аналіз і стратегічне прогнозування в США: інституційний вимір / Н. Ф. Ржевська. – Дрогобич : Коло, 2012. – 256 с.
24. Ржевська Н. Ф. Функції й напрями діяльності «мозкових центрів» / Н.Ф. Ржевська // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць – Вип. 107 (Частина І). – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2012 – С. 171–178.
25. Рудік О. М. Збірник ситуаційних прикладів до курсу “Процес вироблення державної політики та його аналіз”. — Д., 1999 – 88 с.
26. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики : навчальний посібник. – Миколаїв : видавництво Чорноморського державного університету імені Петра могили, 2010. - 272с.
27. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення / Ю.О. Седляр, О.І. Стадніченко // POLITICUS: науковий журнал. – 2016. - №1. – С. 228-231.
28. Слюсаренко І. Малі держави в умовах нових геополітичних загроз (на прикладі Фінляндії, Швеції, Норвегії). Міжнародні відносини та світова політика: нові тренди переосмислення минулого: Збірка наукових праць. Випуск 2. Запоріжжя. ЗНУ, 2026. 260 с. С. 174-179.
29. Слюсаренко І.Ю. Зовнішньополітичний курс держави: безпекові альтернативи забезпечення національних інтересів (на прикладі України) : Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (30 червня 2022 року). Суми : ФОП Цьома С.П., 2022. – С. 49-52
30. Слюсаренко І.Ю. Реалістична та ідеалістична парадигми у формулюванні національних інтересів США: 2017 VS 2022. США: політика, суспільство, культура – 2023. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Київ, 26 січня

- 2023 р. / Упорядник Н. Д. Городня. – Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. – 162 с. С.118-121.
- 31.Слюсаренко І.Ю. Роль лідера у процесі прийняття зовнішньополітичних рішень (за матеріалами журналу *Foreign Policy Analysis* за 2022 рік) Міжнародні відносини та міжнародне право в постбіполярній системі міжнародних відносин: науковий збірник. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2023. 204 с. С. 70-79.
- 32.Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – К.: Вид. Паливода А.В., 2001. – 112 с.
- 33.Терещук В. І. Системний аналіз інституціонального забезпечення реалізації зовнішньої політики публічної дипломатії (на основі досвіду США)/ В.І. Терещук // Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки. - №11. - 2016 –Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2909
- 34.Юськів Б.М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: Монографія. - Рівне.: "Перспектива", 2006.
- 35.Янг. Е., Куїні Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній Європі / Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2003. – 120 с.
- 36.Allison G. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston, 1971.
- 37.Braichevska, O., Sliusarenko, I., Krupenya, I., & Horobets, I. (2024). Evolution of the policy of the Republic of Finland regarding NATO membership (1994–2023). *European Politics and Society*, 25(5), 849–865. <https://doi.org/10.1080/23745118.2024.2324893>
38. İrem Karamik, Zeynep Arkan, *EU Foreign Policy through Images: A Visual Narrative Analysis of the War in Ukraine*, *Foreign Policy Analysis*, Volume 22, Issue 3, July 2026, orag017, <https://doi.org/10.1093/fpa/orag017>
- 39.Potter Philip B.K. *Methods of Foreign Policy Analysis* DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.34 – URL : <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-34?print=pdf>
- 40.Skochylyas L. *Principles and Methods of Political Forecasting: Theoretical Constructs and Practical Cases* // *Language – Culture – Politics*. – 2025. – Vol. 1. – P. 115–133.
41. Spokojny, D. (2022, January 26). *Forecasting in Policymaking: Beyond Cassandra*. fp21. <https://www.fp21.org/publications/forecasting-in-policymaking-beyond-cassandra>

9.Ресурси

42. Країни світу - <http://svit.ukrinform.ua/>
- 43.МЗС України - <https://mfa.gov.ua/>
- 44.Радіо Свобода - <https://www.radiosvoboda.org/>
45. [Global Go To Think Tank Index Report](https://www.globalgo2think.com/) - https://repository.upenn.edu/think_tanks/
46. OCED.DATA - <https://data.oecd.org/>
47. UNdata - <https://data.un.org/>

Інші навчальні матеріали:

1. Конспекти лекцій.
2. Доповіді та презентації на семінарських та практичних заняттях.
3. Виконані завдання самостійної роботи.

Зразки тестів

1. Корпорацією РЕНД було розроблено наступний метод:
А) метод індикаторів;
Б) метод аналогій;
В) якісний контент-аналіз;
Г) “метод Делфі”.
2. Який метод використовує три основних типи колективної роботи “круглі столи”, “мозкові штурми”, “імітаційні ігри”:
А) побудова сценаріїв;
Б) ситуаційний аналіз;
В) моделювання;
Г) експеримент.
3. Такі елементи сили, як кількість населення, ефективність уряду, рівень економічного розвитку, належать:
А) Г. Моргентау;
Б) А. Органські;
В) Р. Клайну;
Г) М. Капітоненку

Програма екзамену розглянута і затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій. Протокол № 2 від 9 вересня 2026 р.

Екзаменатор

Ірина СЛЮСАРЕНКО

Завідувач кафедри

Марина БЕССОНОВА